

ДЕРЖАВНИЙ КЛАСИФІКАТОР УКРАЇНИ

КЛАСИФІКАЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО- ПРАВОВИХ ФОРМ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Видання офіційне

**КИЇВ
ДЕРЖСПОЖИВСТАНДАРТ УКРАЇНИ
2004**

ПЕРЕДМОВА

1 РОЗРОБЛЕНО: Державний комітет статистики України за участю Інституту держави і права ім. В.М. Корецького Національної академії наук України

2 РОЗРОБНИКИ: А. Варнідіс, Т. Воспітаннікова, В. Грушко, В. Кругляк, В. Нагребельний

3 ПРИЙНЯТО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ: наказ Держспоживстандарту України від 28 травня 2004 р. № 97, зі змінами внесеними наказами Держспоживстандарту України від 30.05.2005 № 133, від 05.11.2007 № 297 від 27.04.2009 № 167, наказами Мінекономрозвитку України від 19.06.2015 № 615, від 23.02.2017 № 260 та від 23.11.2018 № 1749, Мінекономіки від 23.02.2021 №369, від 19.07.2021 № 264-21.

4 На заміну ДК 002-94

Право власності на цей документ належить державі.

Відтворювати, тиражувати і розповсюджувати цей документ повністю чи частково на будь-яких носіях інформації без офіційного дозволу заборонено.

Стосовно врегулювання прав власності треба звертатись до Держспоживстандарту України

Держспоживстандарт України, 2004

ЗМІСТ

С.

1	Вступна частина.....	1
2	Визначення.....	2
3	Організаційно-правові форми господарювання.....	3
4	Класифікація організаційно-правових форм господарювання.....	11
	Додаток А Бібліографія.....	13

ДЕРЖАВНИЙ КЛАСИФІКАТОР УКРАЇНИ

КЛАСИФІКАЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ ФОРМ ГОСПОДАРЮВАННЯ

КЛАССИФИКАЦИЯ ОРГАНИЗАЦИОННО-ПРАВОВЫХ ФОРМ ХОЗЯЙСТВОВАНИЯ

THE CLASSIFICATION ORGANIZATIONAL-LEGAL FORMS OF MANAGEMENT

Чинний від 2004-06-01

1 ВСТУП

Державний класифікатор “Класифікація організаційно-правових форм господарювання” (КОПФГ) розроблено на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 4 травня 1993 р. № 326 "Про Концепцію побудови національної статистики України та Державну програму переходу України на міжнародну систему статистики і обліку".

Об'єктом класифікації є визначені чинним законодавством організаційно-правові форми юридичних осіб та їх відокремлені підрозділи: філії, представництва, а також підприємці—фізичні особи, які не мають статусу юридичної особи.

Класифікатор призначено для використання органами державного управління та іншими користувачами для обліку, збирання й оброблення статистичної та адміністративної інформації щодо державної реєстрації, аналізування та узагальнювання результатів економічної діяльності суб'єктів господарської (зокрема підприємницької) діяльності, ведення державних реєстрів: Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України (ЄДРПОУ), Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, Реєстру корпоративних прав держави та інших.

Вилучені станом на 31.03.2004 з чинного законодавства організаційно-правові форми підприємств виділено курсивом.

Законодавчі акти, згідно з якими визначають організаційно-правові форми суб'єктів господарської діяльності, наведено у додатку А.

Кожна позиція класифікатора структурно складається з тризначного ідентифікаційного коду та назви організаційно-правової форми господарювання. Ідентифікаційний код будується, використовуючи серійно-порядковий метод кодування. Початкові коди серій (100, 200, 300, 400, 500, 600, 800 та 900) та їхні назви використовують для узагальнювання об'єктів класифікації і не призначені для безпосереднього кодування суб'єктів господарської та іншої діяльності.

Наявність у назві класифікаційної позиції наведеної у дужках альтернативної частини назви визначає можливі варіанти застосування даної організаційно-правової форми. Так, назва організаційно-правової форми позиції класифікації “Підприємство об'єднання громадян (релігійної організації, профспілки)” під час формування назви підприємства, створеного, наприклад, профспілкою, буде визначено у Свідоцтві про державну реєстрацію та Єдиному державному реєстрі юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців як “Підприємство профспілки”.

Щоб забезпечити змогу порівнювати коди організаційно-правових форм господарювання за ДК 002-94 наведено колонку “Попередній код” (код за ДК 002-94).

Ведення КОПФГ здійснює Державний комітет статистики України. Підставою для внесення змін до класифікатора є відповідні зміни законодавчих актів України.

2 ЗАГАЛЬНІ ВИЗНАЧЕННЯ

2.1 ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВА ФОРМА ГОСПОДАРЮВАННЯ – форма здійснювання господарської (зокрема підприємницької) діяльності з відповідною правовою основою, яка визначає характер відносин між засновниками (учасниками), режим майнової відповідальності по зобов'язаннях підприємства (організації), порядок створення, реорганізації, ліквідації, управління, розподілу одержаних прибутків, можливі джерела фінансування діяльності тощо.

2.2 ЮРИДИЧНА ОСОБА – організація, створена і зареєстрована у встановленому законом порядку. Юридична особа може бути створена шляхом об'єднання осіб та (або) майна.

Юридичні особи, залежно від порядку їх створення, поділяються на юридичних осіб приватного права та юридичних осіб публічного права.

Юридична особа приватного права створюється на підставі установчих документів.

Юридична особа публічного права створюється розпорядчим актом Президента України, органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування.

Юридична особа може бути створена шляхом примусового поділу (виділу) у випадках, встановлених законом (2, ст. 80, 81).

2.3 УЧАСНИКИ ВІДНОСИН У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ – суб'єкти господарювання, споживачі, органи державної влади та органи місцевого самоврядування, наділені господарською компетенцією, а також громадяни, громадські та інші організації, які виступають засновниками суб'єктів господарювання чи здійснюють щодо них організаційно-господарські повноваження на основі відносин власності (3, ст. 2).

2.4 ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ – діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність (3, ст. 3).

2.4.1 Некомерційна господарська діяльність – самостійна систематична господарська діяльність, здійснювана суб'єктами господарювання, спрямована на досягнення економічних, соціальних та інших результатів без мети одержання прибутку (3, ст. 3).

2.4.2 Підприємницька діяльність – самостійна ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, здійснювана суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку (3, ст. 42).

2.5 СУБ'ЄКТИ ГОСПОДАРЮВАННЯ – учасники господарських відносин, які здійснюють господарську діяльність, реалізуючи господарську компетенцію (сукупність господарських прав та обов'язків), мають відокремлене майно і несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями в межах цього майна, крім випадків, передбачених законодавством.

Суб'єктами господарювання є:

- господарські організації – юридичні особи, державні, комунальні та інші підприємства, а також інші юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані в установленому законом порядку;

- громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані відповідно до закону як підприємці.

Держава, органи державної влади та органи місцевого самоврядування *не є суб'єктами господарювання* (3, ст. 8, 55).

2.5.1 СУБ'ЄКТИ ГОСПОДАРЮВАННЯ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ – суб'єкти, що діють на основі лише державної власності, а також суб'єкти, державна частка у статутному фонді яких перевищує п'ятдесят відсотків чи становить величину, яка забезпечує державі право вирішального впливу на господарську діяльність цих суб'єктів.

Держава здійснює управління державним сектором економіки відповідно до засад внутрішньої і зовнішньої політики (3, ст. 22).

2.5.2 СУБ'ЄКТИ ГОСПОДАРЮВАННЯ КОМУНАЛЬНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ – суб'єкти, що діють на основі лише комунальної власності, а також суб'єкти, у статутному фонді яких частка комунальної власності перевищує п'ятдесят відсотків чи становить величину, яка забезпечує органам місцевого самоврядування право вирішального впливу на господарську діяльність цих суб'єктів (3, ст. 24).

2.6 КОРПОРАТИВНЕ ПІДПРИЄМСТВО – корпоративне підприємство утворене, як правило, двома або більше засновниками за їх спільним рішенням (договором), діє на основі об'єднання майна та/або підприємницької чи трудової діяльності засновників (учасників), їх спільного управління справами, на основі корпоративних прав, у тому числі через органи, що ними створюються, участі засновників (учасників) у розподілі доходів та ризиків підприємства. Корпоративними є кооперативні підприємства, підприємства, що створюються у формі господарського товариства, а також інші підприємства, в тому числі засновані на приватній власності двох або більше осіб (3, ст. 63).

2.7 УНІТАРНЕ ПІДПРИЄМСТВО - створюється одним засновником, який виділяє необхідне для того майно, формує відповідно до закону статутний фонд, не поділений на частки (паї), затверджує статут, розподіляє доходи, безпосередньо або через керівника, який ним призначається, керує підприємством і формує його трудовий колектив на засадах трудового найму, вирішує питання реорганізації та ліквідації підприємства. Унітарними є підприємства державні, комунальні, підприємства, засновані на власності об'єднання громадян, релігійної організації або на приватній власності засновника (3, ст. 63).

2.8 ОБ'ЄДНАННЯ ПІДПРИЄМСТВ (ЮРИДИЧНИХ ОСІБ) - господарська організація, утворена у складі двох або більше підприємств (юридичних осіб) з метою координації їх виробничої, наукової та іншої діяльності для вирішення спільних економічних та соціальних завдань.

Об'єднання підприємств утворюються підприємствами на добровільних засадах або за рішенням органів, які відповідно до Господарського кодексу та інших законів мають право утворювати об'єднання підприємств. В об'єднання підприємств можуть входити підприємства, утворені за законодавством інших держав, а підприємства України можуть входити в об'єднання підприємств, утворені на території інших держав (3, ст. 118).

2.9 АСОЦІЙОВАНІ ПІДПРИЄМСТВА (ГОСПОДАРСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ) – це група суб'єктів господарювання – юридичних осіб, пов'язаних між собою відносинами економічної та/або організаційної залежності у формі участі в

статутному фонді та/або управлінні. Залежність між асоційованими підприємствами може бути простою і вирішальною (3 ст.126).

2.10 УСТАНОВА – організація, створена однією або кількома особами (засновниками), які не беруть участі в управлінні нею, шляхом об'єднання (виділення) їхнього майна для досягнення мети, визначеної засновниками, за рахунок цього майна.

Особливості правового статусу окремих видів установ встановлюються законом (2, ст. 83-85).

3 ОБ'ЄКТИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ ФОРМ ГОСПОДАРЮВАННЯ

3.1 ПІДПРИЄМСТВА

ПІДПРИЄМСТВО – самостійний суб'єкт господарювання, створений компетентним органом державної влади або органом місцевого самоврядування, або іншими суб'єктами для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної, іншої господарської діяльності в порядку, передбаченому цим Кодексом та іншими законами.

Підприємства можуть створюватись як для здійснення підприємництва, так і для некомерційної господарської діяльності.

Підприємство, якщо законом не встановлено інше, діє на основі статуту.

Підприємство є юридичною особою, має відокремлене майно, самостійний баланс, рахунки в установах банків, печатку із своїм найменуванням та ідентифікаційним кодом.

Підприємство не має у своєму складі інших юридичних осіб (3, ст. 62).

3.1.1 ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО – форма підприємницької діяльності громадян, які виявили бажання виробляти товарну сільськогосподарську продукцію, здійснювати її переробку та реалізацію з метою отримання прибутку на земельних ділянках, наданих їм у власність та/або користування, у тому числі в оренду, для ведення фермерського господарства, товарного сільськогосподарського виробництва, особистого селянського господарства, відповідно до закону (22, ст. 1).

3.1.2 ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО – підприємство, що діє на основі приватної власності одного або кількох громадян, іноземців, осіб без громадянства та його (їх) праці чи з використанням найманої праці. Приватним є також підприємство, що діє на основі приватної власності суб'єкта господарювання - юридичної особи (3, ст. 63).

3.1.3 КОЛЕКТИВНЕ ПІДПРИЄМСТВО*) – підприємство, що діє на основі колективної власності (3, ст. 63).

3.1.4 ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО – підприємство, що діє на основі державної власності.

3.1.4.1 Державне унітарне підприємство утворюється компетентним органом державної влади в розпорядчому порядку на базі відокремленої частини державної власності, як правило, без поділу її на частки, і входить до сфери його управління.

*) Чинним законодавством не передбачається створення та державна реєстрація нових підприємств з цією організаційно-правовою формою.

Найменування державного унітарного підприємства повинно містити слова “державне підприємство”. Державні унітарні підприємства діють як державні комерційні або казенні.

3.1.4.2 Державне комерційне підприємство – суб'єкт підприємницької діяльності, діє на основі статуту на принципах підприємництва і несе відповідальність за наслідки своєї діяльності усім належним йому на праві господарського відання майном (З, ст. 63, 73, 74).

3.1.5 КАЗЕННЕ ПІДПРИЄМСТВО – підприємство, створено за рішенням Кабінету Міністрів України. У рішенні про створення казенного підприємства визначаються обсяг і характер основної діяльності підприємства, а також орган, до сфери управління якого входить підприємство, що створюється. Реорганізація і ліквідація казенного підприємства проводяться за рішенням органу, до компетенції якого належить створення даного підприємства (З, ст. 76).

3.1.6 КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО – підприємство, що діє на основі комунальної власності територіальної громади (З, ст. 63).

Комунальне унітарне підприємство – підприємство утворене компетентним органом місцевого самоврядування в розпорядчому порядку на базі відокремленої частини комунальної власності і входить до сфери його управління.

Найменування комунального унітарного підприємства повинно містити слова “комунальне підприємство” та вказівку на орган місцевого самоврядування, до сфери управління якого входить дане підприємство (З, ст. 78).

3.1.7 СПІЛЬНЕ КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО – підприємство, що діє на договірних засадах спільного фінансування (утримання) відповідними територіальними громадами - суб'єктами співробітництва (З, ст. 63).

3.1.8 ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО – підприємство, єдиним засновником якого є інше підприємство (підприємство, залежне від іншого) (З, ст. 63, 126).

3.1.9 ІНОЗЕМНЕ ПІДПРИЄМСТВО – унітарне або корпоративне підприємство, створене за законодавством України, що діє виключно на основі власності іноземців або іноземних юридичних осіб, або діюче підприємство, придбане повністю у власність цих осіб. Іноземні підприємства не можуть створюватися в галузях, визначених законом, що мають стратегічне значення для безпеки держави (З, ст. 117).

3.1.10 ПІДПРИЄМСТВО ОБ'ЄДНАННЯ ГРОМАДЯН (релігійної організації, профспілки) - унітарне підприємство, засноване на власності об'єднання громадян, релігійної організації або профспілки для здійснення господарської діяльності з метою виконання їх статутних завдань. Засновником такого підприємства є відповідне об'єднання громадян, релігійна організація, профспілка, що має статус юридичної особи, а також їх об'єднання (спілки) у разі, якщо їх статутом передбачено право заснування підприємств (З, ст. 112).

3.1.11 ПІДПРИЄМСТВО СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ – унітарне або корпоративне підприємство, утворене споживчим товариством (товариствами) або спілкою (об'єднанням) споживчих товариств з метою здійснення статутних цілей цих товариств, спілок (об'єднань) (З, ст. 111).

3.1.12 ОРЕНДНЕ ПІДПРИЄМСТВО*) – підприємство, створене орендарем на основі оренди цілісного майнового комплексу існуючого державного або комунального підприємства чи майнового комплексу виробничого структурного підрозділу (структурної одиниці) цього підприємства з метою здійснення підприємницької діяльності.

3.1.13 ІНДИВІДУАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО*) - підприємство, засноване на особистій власності фізичної особи та виключно її праці.

3.1.14 СІМЕЙНЕ ПІДПРИЄМСТВО*) - підприємство, засноване на власності та праці громадян України - членів однієї сім'ї, які проживають разом.

3.1.15 СПІЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО*) - підприємство, засноване на базі об'єднання майна різних власників. У числі засновників спільного підприємства відповідно до законодавства України можуть бути юридичні особи та громадяни України, союзних республік, інших держав

Примітка. За таким визначенням, що відповідає першій редакції Закону України "Про підприємства в Україні", здійснювалась державна реєстрація спільних підприємств. Наявність спільного капіталу згідно з цим визначенням не є необхідною ознакою.

3.2 ГОСПОДАРСЬКІ ТОВАРИСТВА

ГОСПОДАРСЬКІ ТОВАРИСТВА - підприємства або інші суб'єкти господарювання, створені юридичними особами та/або громадянами шляхом об'єднання їх майна і участі в підприємницькій діяльності товариства з метою одержання прибутку.

До господарських товариств належать: акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю, повні товариства, командитні товариства (2, ст.113); (3, ст. 79, 80).

3.2.1 АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО – господарське товариство, статутний капітал якого поділено на визначену кількість часток однакової номінальної вартості, корпоративні права за якими посвідчуються акціями (2, ст.152); (27, ст. 3).

Акціонерні товариства за типом поділяються на публічні акціонерні товариства та приватні акціонерні товариства (27, ст. 5).

3.2.1.1 ВІДКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО*) – вид акціонерного товариства, акції якого можуть розповсюджуватися шляхом відкритої підписки та купівлі-продажу на біржах (5, ст. 25).

3.2.1.2 ЗАКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО*) – вид акціонерного товариства, акції якого розподіляються між засновниками і не можуть розповсюджуватися шляхом підписки, купуватися та продаватися на біржах (5, ст. 25).

3.2.1.3 ДЕРЖАВНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ (ТОВАРИСТВО) – акціонерне товариство, 100 відсотків акцій якого належать державі (3, ст. 74).

*) Чинним законодавством не передбачається створення та державна реєстрація нових підприємств з такими організаційно-правовими формами.

3.2.2 ДЕРЖАВНА ХОЛДИНГОВА КОМПАНІЯ – холдингова компанія, утворена у формі акціонерного товариства, не менш як 100 відсотків акцій якого належить державі (30, ст. 1).

3.2.3 ХОЛДИНГОВА КОМПАНІЯ – публічне акціонерне товариство, яке володіє, користується, а також розпоряджається холдинговими корпоративними пакетами акцій (часток, паїв) двох або більше корпоративних підприємств (крім пакетів акцій, що перебувають у державній власності). (3, ст. 126).

3.2.4 ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ – господарське товариство, що має статутний фонд, поділений на частки, розмір яких визначається установчими документами, і несе відповідальність за своїми зобов'язаннями тільки своїм майном. Учасники товариства, які повністю сплатили свої вклади, несуть ризик збитків, пов'язаних з діяльністю товариства, у межах своїх вкладів (2, ст.140); (5, ст. 50).

3.2.5 ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ - товариство, статутний фонд якого поділено на частки визначених установчими документами розмірів. Учасники такого товариства відповідають за його боргами своїми внесками до статутного фонду, а за недостатністю цих сум - додатково належним їм майном в однаковому для всіх учасників кратному розмірі до внеску кожного учасника. Граничний розмір відповідальності учасників передбачається в установчих документах (2, ст.151); (5, ст. 65).

3.2.6 ПОВНЕ ТОВАРИСТВО - товариство, всі учасники якого займаються спільною підприємницькою діяльністю і несуть солідарну відповідальність за зобов'язаннями товариства усім своїм майном (2, ст.119); (5, ст. 66).

3.2.7 КОМАНДИТНЕ ТОВАРИСТВО - товариство, в якому разом з одним або більше учасників, які здійснюють від імені товариства підприємницьку діяльність і несуть відповідальність за зобов'язаннями товариства всім своїм майном, є один або більше учасників, відповідальність яких обмежується вкладом у майні товариства (вкладників) (2, ст.133); (5, ст. 75).

3.2.8 АДВОКАТСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ, як організаційна форма адвокатської діяльності, є юридичною особою, створеною шляхом об'єднання двох або більше адвокатів (учасників), і діє на підставі статуту (28, стаття 15).

3.2.9 АДВОКАТСЬКЕ БЮРО, як організаційна форма адвокатської діяльності, є юридичною особою, створеною одним адвокатом, і діє на підставі статуту. Найменування адвокатського бюро повинно включати прізвище адвоката, який його створив (28, стаття 14).

3.3 КООПЕРАТИВИ

3.3.1 КООПЕРАТИВ - юридична особа, утворена фізичними та/або юридичними особами, які добровільно об'єдналися на основі членства для ведення спільної господарської та іншої діяльності з метою задоволення своїх економічних, соціальних та інших потреб на засадах самоврядування.

Відповідно до завдань та характеру діяльності кооперативи поділяються на такі типи: виробничі, обслуговуючі та споживчі. За напрямками діяльності кооперативи можуть бути житлово-будівельними, садово-городніми, гаражними, торговельно-закупівельними, транспортними, освітніми, туристичними, медичними тощо (3, ст. 95); (6, ст. 2).

3.3.2 ВИРОБНИЧИЙ КООПЕРАТИВ – кооператив, який утворюється шляхом об'єднання фізичних осіб для спільної виробничої або іншої господарської діяльності з метою одержання прибутку на засадах їх обов'язкової трудової участі та

об'єднанні майнових пайових внесків, участі в управлінні підприємством та розподілі доходу між членами кооперативу відповідно до їх участі у його діяльності.

Виробничі кооперативи можуть здійснювати виробничу, переробну, заготівельно-збутову, постачальницьку, сервісну і будь-яку іншу підприємницьку діяльність (2, ст.163); (3, ст. 95).

3.3.3 ОБСЛУГОВУЮЧИЙ КООПЕРАТИВ - кооператив, який утворюється шляхом об'єднання фізичних та/або юридичних осіб для надання послуг переважно членам кооперативу, а також іншим особам з метою провадження їх господарської діяльності. Обслуговуючі кооперативи надають послуги іншим особам в обсягах, що не перевищують 20 відсотків загального обороту кооперативу (6, ст. 2).

3.3.4 СПОЖИВЧИЙ КООПЕРАТИВ - споживчий кооператив (споживче товариство) - кооператив, який утворюється шляхом об'єднання фізичних та/або юридичних осіб для організації торговельного обслуговування, заготівель сільськогосподарської продукції, сировини, виробництва продукції та надання інших послуг з метою задоволення споживчих потреб його членів (6, ст.2).

3.3.5 СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИЙ КООПЕРАТИВ - юридична особа, утворена фізичними та (або) юридичними особами, які є виробниками сільськогосподарської продукції і добровільно об'єдналися на основі членства та на засадах самоврядування для провадження спільної господарської та іншої діяльності з метою задоволення економічних, соціальних та інших потреб [35, ст. 1].

Сільськогосподарський кооператив може здійснювати діяльність з метою одержання прибутку або без мети одержання прибутку [35, ст. 5]

3.3.5.1 СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИЙ ВИРОБНИЧИЙ КООПЕРАТИВ – юридична особа, утворена шляхом об'єднання фізичних осіб, які є сільськогосподарськими товаровиробниками, для спільного виробництва продукції сільського, рибного і лісового господарства на засадах обов'язкової трудової участі у процесі виробництва (7, ст. 1).

3.3.5.2 СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИЙ ОБСЛУГОВУЮЧИЙ КООПЕРАТИВ – кооператив, створений для надання послуг переважно членам кооперативу та іншим особам з метою провадження їх сільськогосподарської діяльності (7, ст. 1).

3.3.6 СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ КООПЕРАТИВНЕ ОБ'ЄДНАННЯ - юридична особа, утворена сільськогосподарськими кооперативами, що добровільно об'єдналися на основі членства та на засадах самоврядування для провадження спільної господарської та іншої діяльності з метою задоволення економічних, соціальних та інших потреб [35, ст. 1].

3.3.7 КООПЕРАТИВНИЙ БАНК - банк, створений суб'єктами господарювання, а також іншими особами за принципом територіальності на засадах добровільного членства та об'єднання пайових внесків для спільної грошово-кредитної діяльності. Відповідно до закону можуть створюватися місцеві та центральний кооперативні банки.

Статутний фонд кооперативного банку поділяється на паї. Кожний учасник кооперативного банку незалежно від його участі (паю) у статутному фонді банку має право одного голосу (3, ст. 338); (8, ст. 6, 8).

3.3.8 СПОЖИВЧЕ ТОВАРИСТВО – самоврядна організація громадян, які на основі добровільності членства, майнової участі та взаємодопомоги об'єднуються для спільної господарської діяльності з метою колективного організованого

забезпечення своїх економічних і соціальних інтересів. Кожний член споживчого товариства має свою частку в його майні (3, ст.111).

3.4 ОРГАНІЗАЦІЇ (УСТАНОВИ, ЗАКЛАДИ)

3.4.1 ОРГАНІЗАЦІЯ (УСТАНОВА, ЗАКЛАД) - організаційна структура, створена однією або кількома особами (засновниками), які не беруть участі в управлінні нею, шляхом об'єднання (виділення) їхнього майна для досягнення мети, визначеної засновниками, за рахунок цього майна. Особливості правового статусу окремих видів організацій, закладів, установ встановлюються законом (2, ст. 83).

3.4.2 ОРГАН ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову (1, ст. 6).

Єдиним органом **законодавчої влади** в Україні є парламент – Верховна Рада України (1, ст. 75).

Вищим органом в системі органів виконавчої влади є Кабінет Міністрів України, який спрямовує і координує роботу міністерств, інших органів виконавчої влади.

До системи **центральных органів виконавчої влади** України входять міністерства, державні комітети (державні служби) та центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом. Центральні органи виконавчої влади можуть мати свої територіальні органи, що утворюються, реорганізуються і ліквідуються в порядку, встановленому законодавством.

До системи **місцевих органів виконавчої влади** входять місцеві державні адміністрації, які здійснюють виконавчу владу в областях, районах, районах Автономної Республіки Крим, у містах Києві та Севастополі.

Місцева державна адміністрація в межах своїх повноважень здійснює виконавчу владу на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, а також реалізує повноваження, делеговані їй відповідною радою (1, ст. 113, 116); (10); (9, ст. 1).

3.4.2¹ СУДИ

Суди України утворюють єдину систему [25, ч. 1 ст. 3].

Судоустрій будується за принципами територіальності, спеціалізації та інстанційності.

Найвищим судом у системі судоустрою є Верховний Суд.

Систему судоустрою складають:

- 1) місцеві суди;
- 2) апеляційні суди;
- 3) Верховний Суд.

Для розгляду окремих категорій справ у системі судоустрою діють вищі спеціалізовані суди [25, ст. 17].

Суди спеціалізуються на розгляді цивільних, кримінальних, господарських, адміністративних справ, а також справ про адміністративні правопорушення [25, ч. 1 ст. 18].

Конституційний Суд України є органом конституційної юрисдикції, який забезпечує верховенство Конституції України, вирішує питання про відповідність Конституції України законів України та у передбачених Конституцією України випадках інших актів, здійснює офіційне тлумачення Конституції України, а також інші повноваження відповідно до Конституції України [26, ст. 1].

3.4.3 ОРГАН МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ - місцеве самоврядування здійснюється територіальними громадами сіл, селищ, міст як безпосередньо, так і

через сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи, а також через районні та обласні ради, які представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст.

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування не є суб'єктами господарювання (1, ст. 140); (3, ст. 8); (11, ст. 2).

3.4.4 ДЕРЖАВНА ОРГАНІЗАЦІЯ (УСТАНОВА, ЗАКЛАД) - утворюється компетентним органом державної влади в розпорядчому порядку на базі відокремленої частини державної власності, як правило, без поділу її на частки, і входить до сфери його управління.

3.4.5 КОМУНАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ (УСТАНОВА, ЗАКЛАД) - утворюється компетентним органом місцевого самоврядування в розпорядчому порядку на базі відокремленої частини комунальної власності і входить до сфери його управління.

3.4.6 ПРИВАТНА ОРГАНІЗАЦІЯ (УСТАНОВА, ЗАКЛАД) - утворюється на основі приватної власності одного або кількох громадян, іноземців, осіб без громадянства або на основі приватної власності суб'єкта господарювання - юридичної особи.

3.4.7 ОРГАНІЗАЦІЯ (УСТАНОВА, ЗАКЛАД) ОБ'ЄДНАННЯ ГРОМАДЯН (РЕЛІГІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ПРОФСПІЛКИ, СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ ТОЩО) утворюється на власності об'єднання громадян, релігійної організації, профспілки, товариств, їх спілок чи об'єднань для здійснення господарської діяльності з метою виконання їх статутних завдань у разі, якщо їх статутом передбачено право заснування організацій (3, ст.111); (25, ст.11).

3.4.8 ОРГАНІЗАЦІЯ ОРЕНДАРІВ*) - організація, створена трудовим колективом державного підприємства, яка має переважне перед іншими фізичними та юридичними особами право на укладення договору оренди майна того державного підприємства, організації, де вона створена.

3.4.9 ОРГАНІЗАЦІЯ ПОКУПЦІВ*) - добровільне об'єднання громадян, які уклали угоду про спільну діяльність з метою придбання об'єктів приватизації.

3.5 ОБ'ЄДНАННЯ ПІДПРИЄМСТВ (ЮРИДИЧНИХ ОСІБ)

3.5.1 ОБ'ЄДНАННЯ ПІДПРИЄМСТВ (ЮРИДИЧНИХ ОСІБ) - господарська організація, утворена у складі двох або більше підприємств (юридичних осіб) з метою координації їх виробничої, наукової та іншої діяльності для вирішення спільних економічних та соціальних завдань. Об'єднання підприємств утворюються підприємствами на добровільних засадах або за рішенням органів, мають право утворювати об'єднання підприємств.

В об'єднання підприємств можуть входити підприємства, утворені за законодавством інших держав, а підприємства України можуть входити в об'єднання підприємств, утворені на території інших держав (3, ст. 118).

3.5.2 АСОЦІАЦІЯ - договірне об'єднання, створене з метою постійної координації господарської діяльності підприємств, що об'єдналися, шляхом централізації однієї або кількох виробничих та управлінських функцій, розвитку спеціалізації і кооперації виробництва, організації спільних виробництв на основі об'єднання учасниками фінансових та матеріальних ресурсів для задоволення переважно господарських потреб учасників асоціації. У статуті асоціації повинно бути зазначено, що вона є господарською асоціацією. Асоціація не має права втручатися у господарську діяльність підприємств - учасників асоціації. За рішенням

учасників асоціація може бути уповноважена представляти їх інтереси у відносинах з органами влади, іншими підприємствами та організаціями (3, ст. 120).

3.5.3 КОРПОРАЦІЯ - договірне об'єднання, створене на основі поєднання виробничих, наукових і комерційних інтересів підприємств, що об'єдналися, з делегуванням ними окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожного з учасників органам управління корпорації (3, ст. 120).

3.5.4 КОНСОРЦІУМ - тимчасове статутне об'єднання підприємств для досягнення його учасниками певної спільної господарської мети (реалізації цільових програм, науково-технічних, будівельних проектів тощо). Консорціум використовує кошти, якими його наділяють учасники, централізовані ресурси, виділені на фінансування відповідної програми, а також кошти, що надходять з інших джерел, в

*) Чинним законодавством не передбачається створення та державна реєстрація нових організацій з такими організаційно-правовими формами

порядку, визначеному його статутом. У разі досягнення мети його створення консорціум припиняє свою діяльність (3, ст. 120).

3.5.5 КОНЦЕРН - статутне об'єднання підприємств, а також інших організацій, на основі їх фінансової залежності від одного або групи учасників об'єднання, з централізацією функцій науково-технічного і виробничого розвитку, інвестиційної, фінансової, зовнішньоекономічної та іншої діяльності. Учасники концерну наділяють його частиною своїх повноважень, у тому числі правом представляти їх інтереси у відносинах з органами влади, іншими підприємствами та організаціями. Учасники концерну не можуть бути одночасно учасниками іншого концерну (3, ст. 120).

3.5.6. СПІЛКА СПОЖИВЧИХ ТОВАРИСТВ

Споживчі товариства можуть на добровільних засадах об'єднуватися в місцеві спілки, Центральну спілку споживчих товариств України, і мають право вільного виходу з них (25 ст. 8).

3.5.7 ІНШІ ОБ'ЄДНАННЯ ПІДПРИЄМСТВ (ЮРИДИЧНИХ ОСІБ) - союзи, спілки, асоціації підприємців тощо (3, ст. 127).

3.6 ВІДОКРЕМЛЕНІ ПІДРОЗДІЛИ БЕЗ СТАТУСУ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ

3.6.1 ФІЛІЯ - відокремлений підрозділ юридичної особи, що розташований поза її місцезнаходженням та здійснює всі або частину її функцій. Філії не є юридичною особою.

Філії наділяються майном юридичної особи, що її створила і діє на підставі затвердженого нею положення.

Керівник філії призначається юридичною особою і діє на підставі виданої нею довіреності.

Крім філії як назву організаційно-правової форми можна зазначати інші види відокремлених підрозділів: структурний підрозділ, відділення тощо (2, ст. 95).

3.6.2 ПРЕДСТАВНИЦТВО - відокремлений підрозділ юридичної особи, що розташований поза її місцезнаходженням та здійснює представництво і захист інтересів юридичної особи.

Представництва наділяються майном юридичної особи, що її створила і діє на підставі затвердженого нею положення.

Керівник представництва призначається юридичною особою і діє на підставі виданої нею довіреності (2, ст. 95).

3.7 НЕПІДПРИЄМНИЦЬКІ ТОВАРИСТВА

3.7.1 ОРГАНИ АДВОКАТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Адвокатське самоврядування гарантоване державою право адвокатів самостійно вирішувати питання організації та діяльності адвокатури.

Організаційними формами адвокатського самоврядування є конференція адвокатів регіону, рада адвокатів регіону, Рада адвокатів України, з'їзд адвокатів України.

Адвокатське самоврядування здійснюється через діяльність конференцій адвокатів регіону, рад адвокатів регіону, кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури, Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, ревізійних комісій адвокатів регіонів, Вищої ревізійної комісії адвокатури, Ради адвокатів України, з'їзду адвокатів України (28, розділи 1, 7).

3.7.2 ОРГАНИ СУДДІВСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Організаційними формами суддівського самоврядування є збори суддів, Рада суддів України, з'їзд суддів України.

Суддівське самоврядування в Україні здійснюється через: збори суддів місцевого суду, апеляційного суду, вищого спеціалізованого суду (а в передбачених випадках – апеляційної палати вищого спеціалізованого суду), Пленум Верховного Суду, Раду суддів України, з'їзд суддів України [25, розділ 8].

3.7.3 ВИЩА КВАЛІФІКАЦІЙНА КОМІСІЯ СУДДІВ УКРАЇНИ

Вища кваліфікаційна комісія суддів України є державним колегіальним органом суддівського врядування, який на постійній основі діє у системі правосуддя України [25, ч. 1 ст. 92].

3.7.4. ФОНДИ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ

Страхові фонди є органами, які здійснюють керівництво та управління за визначеними законом видами загальнообов'язкового державного соціального страхування, провадять акумуляцію страхових внесків, контроль за використанням коштів, забезпечують фінансування виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням та здійснюють інші функції згідно з затвердженими статутами.

Страхові фонди є некомерційними самоврядними організаціями.

Цільові страхові фонди, якщо інше не передбачено законами України, не можуть займатися іншою діяльністю, крім тієї, для якої їх створено, та використовувати свої кошти на цілі, не пов'язані з цією діяльністю.

Страхові фонди діють на підставі статутів, що затверджуються у порядку, визначеному законами України за видами загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Кошти цільових страхових фондів не включаються до складу Державного бюджету України (36, ст. 14).

3.7.5 ТВОРЧА СПІЛКА – добровільне об'єднання професійних творчих працівників відповідного фахового напрямку в галузі культури та мистецтва, яке має фіксоване членство і діє на підставі статуту.

Творча діяльність – індивідуальна чи колективна творчість, результатом якої є створення або інтерпретація творів, що мають культурну цінність.

Професійний творчий працівник – особа, яка провадить творчу діяльність на професійній основі, результатом якої є створення або інтерпретація творів у сфері

культури та мистецтва, публічно представляє такі твори на виставках, шляхом публікації, сценічного виконання, кіно-, теле-, відеопоказу тощо та/або є членом творчої спілки, та/або має державні нагороди за діяльність у сфері культури і мистецтва (15, ст. 1).

3.7.6. САМОРЕГУЛІВНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

Визначені такі види саморегулювальних організацій:

1. Неприбуткове об'єднання фінансових установ, створене з метою захисту інтересів своїх членів та інших учасників ринків фінансових послуг та якому делегуються відповідними органами, які здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг, повноваження щодо розроблення і впровадження правил поведінки на ринках фінансових послуг та/або сертифікації фахівців ринку фінансових послуг. Законами України з питань регулювання ринків фінансових послуг можуть бути передбачені додаткові повноваження, які можуть делегуватися саморегулювальним організаціям [31, ст. 1].

2. Саморегулювальна організація арбітражних керуючих є некомерційною професійною організацією, що об'єднує всіх арбітражних керуючих та утворюється з метою забезпечення реалізації завдань самоврядування арбітражних керуючих.

Саморегулювальна організація арбітражних керуючих є юридичною особою та діє через організаційні форми самоврядування арбітражних керуючих, передбачені цим Кодексом [4, ст. 32].

3. Інші саморегулювальні організації.

3.7.7 АСОЦІАЦІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ЇХ ДОБРОВІЛЬНІ ОБ'ЄДНАННЯ – добровільні неприбуткові об'єднання, створені органами місцевого самоврядування з метою більш ефективного здійснення своїх повноважень, узгодження дій органів місцевого самоврядування щодо захисту прав та інтересів територіальних громад, сприяння місцевому та регіональному розвитку (33, ст. 1).

Членами асоціацій можуть бути сільські, селищні, міські, районні у містах, районні та обласні ради (33, ст. 4).

Асоціації створюються із всеукраїнським та місцевим статусом і підлягають обов'язковій державній реєстрації (32, ст. 3, 10).

Найменування асоціації складається з двох обов'язкових частин – загальної та індивідуальної. Загальна частина найменування містить слово "асоціація" чи слово, яким позначається добровільне об'єднання асоціацій, та має відтворювати статус асоціації. Індивідуальна частина найменування має відрізнятися від найменувань уже зареєстрованих в установленому порядку асоціацій. Індивідуальна частина найменування всеукраїнської асоціації має містити назву територіального рівня органів місцевого самоврядування, які об'єднує ця асоціація (33, ст. 5).

Асоціації можуть на добровільних засадах засновувати спілки (конгреси, союзи тощо) шляхом укладення між собою угод про співробітництво та взаємодопомогу (33, ст. 6).

3.7.8 ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА

Торгово-промислова палата є недержавною неприбутковою самоврядною організацією, яка об'єднує юридичних осіб, які створені і діють відповідно до законодавства України, та громадян України, зареєстрованих як підприємці, та їх об'єднання.

Торгово-промислова палата може займатися підприємницькою діяльністю лише в тому обсязі, в якому це необхідно для виконання її статутних завдань. Одержаний нею прибуток не розподіляється між членами торгово-промислової палати, а спрямовується на виконання її статутних завдань.

Торгово-промислова палата не відповідає за зобов'язаннями своїх членів та створених нею підприємств та інших організацій, так само як члени торгово-промислової палати, підприємства та інші організації не відповідають за зобов'язаннями торгово-промислової палати.

Назва "торгово-промислова палата" та утворені на її основі словосполучення можуть використовуватися лише стосовно організацій, створених відповідно до Закону України "Про торгово-промислові палати в Україні". Інші організації не мають права використовувати у своїх назвах словосполучення "торгово-промислова палата", "торгова палата" або "промислова палата" і не підлягають державній реєстрації під назвами, що містять ці словосполучення (32, ст. 1).

3.7.9 АУДИТОРСЬКА ПАЛАТА УКРАЇНИ

Аудиторська палата України є юридичною особою, яка здійснює професійне самоврядування аудиторської діяльності та не має на меті отримання прибутку, та утворюється з метою забезпечення реалізації завдань аудиторського самоврядування (34, ст. 47).

3.8 ГРОМАДСЬКІ ОБ'ЄДНАННЯ, ПРОФСПІЛКИ, БЛАГОДІЙНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ІНШІ ПОДІБНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

3.8.1 ГРОМАДСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ - добровільне об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних та інших інтересів.

Громадське об'єднання утворюється як громадська організація або громадська спілка.

Громадське об'єднання може здійснювати діяльність зі статусом юридичної особи або без такого статусу. Громадське об'єднання зі статусом юридичної особи є невідповідальним товариством, основною метою якого не є одержання прибутку [29, ст. 1].

3.8.2 ПОЛІТИЧНА ПАРТІЯ – зареєстроване згідно з законом добровільне об'єднання громадян - прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах (12, ст. 2).

3.8.3 ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ – це громадське об'єднання, засновниками та членами (учасниками) якого є фізичні особи [29, ст. 1].

3.8.4 ГРОМАДСЬКА СПІЛКА - це громадське об'єднання, засновниками якого є юридичні особи приватного права, а членами (учасниками) можуть бути юридичні особи приватного права та фізичні особи [29, ст. 1].

З дня введення цього Закону в дію спілки громадських організацій (союзи, асоціації, інші об'єднання громадських організацій), легалізовані на день введення цього Закону в дію, визнаються громадськими спілками, утвореними на підставі цього Закону, за якими зберігаються всі права та обов'язки, які вони мали на день введення цього Закону в дію [29, п. 9 розділ V].

3.8.5 РЕЛІГІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ - організація, яка утворюється з метою задоволення релігійних потреб громадян сповідувати і поширювати віру і діють відповідно до своєї ієрархічної та інституційної структури, обирає, призначає та замінює персонал згідно із своїми статутами (положеннями).

Релігійними організаціями є релігійні громади, управління і центри, монастирі, релігійні братства, місіонерські товариства (місії) духовні навчальні заклади, а також об'єднання, що складаються з вищезазначених релігійних організацій. Релігійні об'єднання представляються своїми центрами (управліннями) (13, ст. 7).

3.8.6 ПРОФСПІЛКА - добровільна неприбуткова громадська організація, що об'єднує громадян, пов'язаних спільними інтересами за родом їх професійної (трудової) діяльності (навчання).

Для представництва і здійснення захисту прав та інтересів членів профспілок на відповідному рівні договірному регулювання трудових і соціально-економічних відносин профспілки, організації профспілок можуть мати статус первинних, місцевих, обласних, регіональних, республіканських, всеукраїнських.

Організації профспілки - організаційні ланки профспілки, визначені статутом профспілки, що діють у межах повноважень, наданих статутом та законом (14, ст. 1, 11).

3.8.7 ОБ'ЄДНАННЯ ПРОФСПІЛОК. З метою виконання своїх статутних завдань профспілки, їх організації (якщо це передбачено статутом) мають право на добровільних засадах створювати об'єднання (ради, федерації, конфедерації тощо) за галузевою, територіальною або іншою ознакою, а також входити до складу об'єднань та вільно виходити з них (14, ст.8).

3.8.8 БЛАГОДІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ - недержавна організація, головною метою діяльності якої є здійснення благодійної діяльності в інтересах суспільства або окремих категорій осіб. Благодійні організації можуть утворюватись у формах членських благодійних організацій, благодійних фондів, благодійних установ, інших благодійних організацій (фондацій, місій, ліг тощо) (16, ст. 1, 6).

3.8.9 ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТОДАВЦІВ - самоврядна статутна організація, що утворюється на засадах добровільності та рівноправності з метою представництва і захисту законних інтересів роботодавців. Організації роботодавців можуть об'єднуватися у спілки та інші статутні об'єднання роботодавців (3, ст. 21).

3.8.10 ОБ'ЄДНАННЯ СПІВВЛАСНИКІВ БАГАТОКВАРТИРНОГО БУДИНКУ - юридична особа, створена власниками для сприяння використанню їхнього власного майна та управління, утримання і використання неподільного та загального майна (17, ст. 1).

3.8.11 ОРГАН САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ - представницький орган, що створюється жителями, які на законних підставах проживають на території села, селища, міста або їх частин, для вирішення завдань.

Орган самоорганізації населення є однією з форм участі членів територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах у вирішенні окремих питань місцевого значення.

Органами самоорганізації населення є будинкові, вуличні, квартальні комітети, комітети мікрорайонів, комітети районів у містах, сільські, селищні комітети (18, ст. 1).

3.9 ІНШІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ФОРМИ

3.9.1 ПІДПРИЄМЕЦЬ-ФІЗИЧНА ОСОБА, яка є громадянином України, іноземним громадянином, особою без громадянства, що здійснює підприємницьку

діяльність. Громадянин визнається суб'єктом господарювання у разі здійснення ним підприємницької діяльності за умови державної реєстрації його як підприємця без статусу юридичної особи. Громадянин-підприємець відповідає за своїми зобов'язаннями усім своїм майном, на яке відповідно до закону може бути звернено стягнення (3, ст. 128).

3.9.2 ТОВАРНА БІРЖА – особливий суб'єкт господарювання, який надає послуги в укладенні біржових угод, виявленні попиту і пропозицій на товари, товарних цін, вивчає, упорядковує товарообіг і сприяє пов'язаним з ним торговельним операціям. Товарна біржа є юридичною особою, діє на засадах самоврядування і господарської самостійності, має відокремлене майно, самостійний баланс, рахунки в установах банку, печатку зі своїм найменуванням. Товарна біржа створюється на основі добровільного об'єднання заінтересованих суб'єктів господарювання. Засновниками і членами товарної біржі не можуть бути органи державної влади та органи місцевого самоврядування, а також державні і комунальні підприємства, установи та організації, що повністю або частково утримуються за рахунок Державного бюджету України або місцевих бюджетів (3, ст. 279); (19, ст. 1).

3.9.3 ФОНДОВА БІРЖА - організаційно оформлений, постійно діючий ринок, на якому здійснюється торгівля цінними паперами.

Фондова біржа - акціонерне товариство, яке зосереджує попит і пропозицію цінних паперів, сприяє формуванню їх біржового курсу та здійснює свою діяльність відповідно до цього Закону, інших актів законодавства України, статуту і правил фондової біржі.

Фондова біржа набуває прав юридичної особи з дня її реєстрації Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

Фондова біржа - організація, яка створюється без мети отримання прибутку та займається виключно організацією укладання угод купівлі та продажу цінних паперів та їх похідних. Вона не може здійснювати операції з цінними паперами від власного імені та за дорученням клієнтів, а також виконувати функції депозитарію (20, ст. 32, 33).

3.9.4 КРЕДИТНА СПІЛКА - це неприбуткова організація, заснована фізичними особами, професійними спілками, їх об'єднаннями на кооперативних засадах з метою задоволення потреб її членів у взаємному кредитуванні, наданні фінансових послуг шляхом об'єднання грошових внесків членів кредитної спілки.

Кредитна спілка є фінансовою установою, виключним видом діяльності якої є надання фінансових послуг (21, ст. 1).

3.9.5 ІНШІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ФОРМИ – ця позиція класифікації застосовується як виняток, тільки у разі неможливості віднесення суб'єкта до будь-якої з визначених у класифікації організаційних форм.

3.9.6 НЕДЕРЖАВНИЙ ПЕНСІЙНИЙ ФОНД – це юридична особа, яка має статус неприбуткової організації (непідприємницького товариства), функціонує та провадить діяльність виключно з метою накопичення пенсійних внесків на користь учасників пенсійного фонду з подальшим управлінням пенсійними активами, а також здійснює виплати учасникам зазначеного фонду у визначеному законодавством порядку. Недержавні пенсійні фонди створюються на підставі рішення засновників та не мають на меті одержання прибутку для його подальшого розподілу між засновниками. Недержавне пенсійне забезпечення є для пенсійних фондів виключним видом діяльності. Проведення пенсійними фондами іншої діяльності, не передбаченої законодавством, забороняється (23, ст. 1, 6).

4 КЛАСИФІКАЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ ФОРМ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Код	Назва	Попередній код
100	<u>Підприємства</u>	
110	Фермерське господарство	200
120	Приватне підприємство	120
130	<i>Колективне підприємство*)</i>	130
140	Державне підприємство	140
145	Казенне підприємство	145
150	Комунальне підприємство	150
151	Спільне комунальне підприємство	150
160	Дочірнє підприємство	330
170	Іноземне підприємство	170
180	Підприємство об'єднання громадян (релігійної організації, профспілки)	135
185	Підприємство споживчої кооперації	136
190	<i>Орендне підприємство*)</i>	190
191	<i>Індивідуальне підприємство*)</i>	100
192	<i>Сімейне підприємство *)</i>	110
193	<i>Спільне підприємство *)</i>	160
200	<u>Господарські товариства</u>	
230	Акціонерне товариство	230
231	<i>Відкрите акціонерне товариство*)</i>	231
232	<i>Закрите акціонерне товариство*)</i>	232
235	Державна акціонерна компанія (товариство)	-
236	Державна холдингова компанія	
237	Холдингова компанія	550
240	Товариство з обмеженою відповідальністю	240
250	Товариство з додатковою відповідальністю	250
260	Повне товариство	260
270	Командитне товариство	270

Код	Назва	Попередній код
280	Адвокатське об'єднання	-
281	Адвокатське бюро	-
300	<u>Кооперативи</u>	180
310	Виробничий кооператив	181
320	Обслуговуючий кооператив	
321	<i>Житлово-будівельний кооператив**)</i>	182
322	<i>Гаражний кооператив**)</i>	184, 185
330	Споживчий кооператив	-
331	Споживче товариство	930
340	Сільськогосподарський виробничий кооператив**)	186
350	Сільськогосподарський обслуговуючий кооператив**)	187
360	Сільськогосподарський кооператив	-
370	Сільськогосподарське кооперативне об'єднання	-
390	Кооперативний банк	-
400	<u>Організації (установи, заклади)</u>	400,410,420
410	Орган державної влади	-
415	Суди	-
420	Орган місцевого самоврядування	-
425	Державна організація (установа, заклад)	-
430	Комунальна організація (установа, заклад)	-
435	Приватна організація (установа, заклад)	-
440	Організація (установа, заклад) об'єднання громадян (релігійної організації, профспілки, споживчої кооперації тощо)	
490	<i>Організація орендарів*)</i>	430
495	<i>Організація покупців*)</i>	440

Код	Назва	Попередній код
500	<u>Об'єднання підприємств (юридичних осіб)</u>	
510	Асоціація	280, 421
520	Корпорація	290
530	Консорціум	300
540	Концерн	310
560	Спілка споживчих товариств	935
590	Інші об'єднання юридичних осіб	320
600	<u>Відокремлені підрозділи без статусу юридичної особи</u>	
610	Філія (інший відокремлений підрозділ)	500, 520
620	Представництво	510
700	<u>Непідприємницькі товариства</u>	
710	Органи адвокатського самоврядування	-
711	Органи суддівського самоврядування	-
712	Вища кваліфікаційна комісія суддів України	-
720	Фонди соціального страхування	-
750	Саморегулівні організації	-
760	Асоціації органів місцевого самоврядування та їх добровільні об'єднання	-
770	Торгово-промислова палата	-
780	Аудиторська палата України	-
800	<u>Громадські об'єднання, профспілки, благодійні організації та інші подібні організації</u>	
810	Політична партія	450
815	Громадська організація	460
820	Громадська спілка	-
825	Релігійна організація	470
830	Профспілка	480,481,482, 483,484,485,

Код	Назва	Попередній код
		487
835	Об'єднання профспілок	486
840	Творча спілка (інша професійна організація)	461
845	Благодійна організація	490, 492, 493, 494
850	Організація роботодавців	-
855	Об'єднання співвласників багатоквартирного будинку	491
860	Орган самоорганізації населення	462
900	<u>Інші організаційно-правові форми</u>	
910	Підприємець-фізична особа	340
915	Товарна біржа	-
920	Фондова біржа	-
925	Кредитна спілка	-
940	Недержавний пенсійний фонд	-
950	<i>Садівниче товариство**)</i>	183
995	Інші організаційно-правові форми	-

*) Чинним законодавством не передбачається створення та державна реєстрація нових підприємств та організацій з такими організаційно-правовими формами

**) Державна реєстрація нових юридичних осіб з такими організаційно-правовими формами не передбачається

ДОДАТОК А
(довідковий)

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Конституція України.
2. Цивільний кодекс України.
3. Господарський кодекс України.
4. Кодекс України з процедур банкрутства
5. Закон України “Про господарські товариства”.
6. Закон України “Про кооперацію”.
7. Закон України “Про сільськогосподарську кооперацію”.
8. Закон України “Про банки і банківську діяльність”.
9. Закон України “Про місцеві державні адміністрації”.
10. Закон України “Про систему центральних органів виконавчої влади”.
11. Закон України “Про місцеве самоврядування”.
12. Закон України “Про політичні партії України”.
13. Закон України “Про свободу совісті та релігійні організації”.
14. Закон України “Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності”.
15. Закон України “Про професійних творчих працівників та творчі спілки”.
16. Закон України “Про благодійництво та благодійні організації”.
17. Закон України “Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку”.
18. Закон України “Про органи самоорганізації населення”.
19. Закон України “Про товарну біржу”.
20. Закон України “Про цінні папери і фондову біржу”.
21. Закон України “Про кредитні спілки”.
22. Закон України “Про фермерське господарство”.
23. Закон України “Про недержавне пенсійне забезпечення”.
24. Закон України “Про судоустрій і статус суддів”.
25. Закон України “Про споживчу кооперацію”.
26. Закон України “Про Конституційний Суд України”.
27. Закон України “Про акціонерні товариства”.
28. Закон України “Про адвокатуру та адвокатську діяльність”.
29. Закон України “Про громадські об'єднання”.
30. Закон України “Про холдингові компанії в Україні”.
31. Закон України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг”.
32. Закон України “Про торгово-промислові палати в Україні”.

- 33. Закон України "Про асоціації органів місцевого самоврядування".
- 34. Закон України "Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність".
- 35. Закон України від 21.07.2020 № 819-IX "Про сільськогосподарську кооперацію"
- 36. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування".